

Självständigt arbete (examensarbete), 15 hp, för
Förskollärautbildning Utbildningsvetenskap
HT 2019
Fakulteten för lärarutbildning

Musikens roll i förskolan

Rektorers syn på musik och sin inverkan av
den musikaliska undervisningen i förskolan

Sofie Hallgren

Författare

Sofie Hallgren

Titel

Musikens roll i förskolan.

Retorers syn på sin inverkan av den musikaliska undervisningen i förskolan

Engelsk titel

The role of music in preschool.

Principals' view of their influence on musical education in preschool.

Handledare

Katarina Johansson

Examinator

Tina Kullenberg, Kerstin Hansson

Sammanfattning

Den här studien grundar sig i hur rektorer ser på musiken i förskolan och rektorers syn på sin egen inverkan av den musikaliska undervisningen. Studien har varit en kvalitativ studie där forskaren använt sig av djupintervjuer med semistrukturerade frågor. Fyra rektorer har deltagit i studien och de är från två olika kommuner. Några av rektorerna uppfattade musiken som ett universellt språk och en del av det vardagliga livet i och utanför förskolan. Rektorerna såg på sin inverkan med en kritisk syn där några ansåg att deras inverkan skulle vara större och några uppfattade att den inverkan de hade räckte för verksamheten. De teoretiska utgångspunkterna som använts i studien är Kullenberg (2014) som tar upp debatten kring synen på musikpedagogik och Lindströms (2012) teori om lärande *i, om, med* och *genom* estetik. Studien vilar på en fenomenografisk grund då den undersökt hur rektorerna uppfattat fenomenet musik som en del av förskolan. Det är även sedan fenomenografin som lagt grunden till hur empirin tolkas av forskaren där forskaren jämfört svaren av rektorerna för att se variationen i hur de uppfattar musiken.

Ämnesord

Musik, Rektorer, Musikalisk undervisning, fenomenografi, förskola, musikpedagogik

Tack!

Jag vill tacka alla mina nära och kära som har stöttat mig i mitt arbete. Det har krävts mycket av mig som forskare och ert stöd har varit väldigt betydelsefullt. Ett extra tack till de rektorer som ställde upp i denna studie och gjorde studien möjlig. Det har varit väldigt roligt och intressant att få höra era funderingar och uppfattningar av fenomenet musik, hur ni vill stötta era kollegor och er personal i arbetet med musikalisk undervisning. Jag vill även tacka min handledare Katarina Johansson som kommit med kloka fundering och kommentarer under processens gång. Jag vill likaså tacka min examinator Tina Kullenberg som tipsat mig om hur jag ska tänka för att få ihop mitt arbete och vars avhandling kommit till nytta i mitt självständiga arbete. Även ett tack till Kerstin Hansson som gjorde den slutgiltiga bedömningen.

Ett stort tack!

Innehåll

1. Inledning	6
2. Syfte och forskningsfrågor.....	7
3. Tidigare forskning och litteratur	8
3.1. Musik	8
3.2. Musiken i förskolan	9
3.3. Rektorerers förutsättningar och roll i förskolan.....	10
4. Teoretisk utgångspunkt.....	12
4.1. Lärande i, om, med och genom estetik	12
4.2. Olika syn på musikpedagogik.....	13
5. Fenomenografi	14
5.1. Fenomenografins betydelse för studien	14
6. Metod.....	16
6.1. Deltagarna.....	16
6.2. Insamlingsmetod.....	17
6.3. Urval	17
6.4. Etiska övervägande	18
6.5. Genomförande	18
6.6. Bearbetning av data.	19
7. Redovisning av resultat.....	20
7.1. Rektorerers syn på musik.....	20
7.2. Rektorerers syn på musikalisk undervisning i förskolan	22
7.3. Rektorerers syn på sin inverkan av den musikaliska undervisningen i förskolan ..	25
7.4. Sammanfattning och resultatanalys	28
8. Diskussion.....	33
8.1. Resultatdiskussion	33
8.2. Metoddiskussion	37

9. Konsekvenser för verksamheten och vidare forskning.....	39
9.1. Konsekvenser för verksamheten.....	39
9.2. Vidare forskning	40
10. Avslutande ord.....	41
11. Referenslista	42
12. Bilagor	45
12.1. Bilaga 1. Djupintervjuernas semistrukturella Intervjufrågor.	45
12.2. Bilaga 2. Missivbrev	46
12.3. Bilaga 3. Samtyckesblankett	47

1. Inledning

Det finns ett antal studier som poängterar musikens betydelse i förskolan och även förskollärares syn på musik. När jag däremot skulle leta efter forskning kring rektorers syn på musik och deras inverkan på undervisningen i förskolan upplevde jag att det var fanns stora brister. I läroplanen för förskolan (Skolverket, 2018) beskrivs sång och musik som en del av att ge barnen möjlighet att uppleva, gestalta och kommunicera. Musik kan vara något som man aktivt gör och Wassrin (2013) lyfter ordet musicking som en beskrivning av detta. Med musicking menar Wassrin (2013) att musiken är något man gör genom att klappa, röra sig eller sjunga vilket gör att musiken då blir ett verb istället för ett substantiv. Björkvold (2005) delar denna uppfattning och ser människan som musisk redan från det att vi skapas. Redan innan födseln när fostret ännu ligger inne i magen har fostret utvecklat ett sätt att kunna höra och påverkas av musik och ljud (Björkvold, 2005). Kullenberg (2014) tar upp i sin avhandling att det finns en debatt kring synen på musiken och hur lärandet sker. Jag blev då intresserad på hur rektorer förhåller sig till denna debatt. Musiken är en del av den vi är. Genom musiken utvecklas vi i oss själva vilket påverkar hur vi blir som människor. Enligt Holmberg (2012) syns alla musikkunskaper och hur vi tänker kring musik i allt som vi gör. Holmberg menar att våra tankar och kunskaper om och kring musik påverkar hur vi talar i melodi och ton. Musikkunskaperna blir ett sekundärt mål i allas människors personlighetsutveckling, självkänedom och självkänsla (Holmberg, 2012). Kullenberg (2014) lyfter den debatt som pågår just nu om musikpedagogik och hur man ska se på inlärandet av musikkunskaper. De finns de som tror att lärandet är biologiskt och antingen så har man en musisk ådra eller inte, några tror att inläringen beror på ålder, kön såväl som erfarenheter och en del tror att det beror på den kultur som man är uppväxt och befinner sig i.

Det är förskollärarnas ansvar att se till så att den pedagogiska planeringen utgår från läroplanen och alla dess delar. Rektorns ansvar är att tillsammans med den pedagogiska personalen på förskolan genomföra ett kvalitetsarbete. Vidare ska rektorn ge den pedagogiska personalen på förskolan den kompetensutveckling som krävs för att gälla sig pedagogiska uppdaterade enligt läroplanens alla mål (Skolverket, 2018). Genom de utbildningar och kompetensutvecklingar som erbjuds riktar rektorn fokus för vad förskolan ska koncentreras på. Det fokus som rektorn riktar lägger sedan grunden till hur

och vad som undervisas på förskolan (Ehrlin, 2014). Denna studie handlar därför om rektorers syn och kring deras egen inverkan på musik som en följd av den undervisning som sker på förskolan

Den 1 juli 2019 ändrades titeln från förskolechef till rektor (Skolverket, 2019 a). Av denna anledning används benämningen rektor i studien trots att tidigare forskning är gjord på förskolechefer. På grund av bristen av forskning kring rektorer i förskolan används även forskning kring rektorer i skolan.

2. Syfte och forskningsfrågor

Syftet med studien är att synliggöra rektorers syn på musik och egen uppfattning kring deras inverkan på musikens utrymme i förskolan. Som tidigare nämnts i inledningen är det rektorerna som banar vägen för vilken riktning förskolan och dess personal har. Genom att erbjuda sina medarbetare olika utbildningar och kompetensutvecklingar visar rektorn vad hen anser är viktigt. Ehrlin (2014) beskriver hur rektorn styr förskolans mål och riktning men inte hur rektorn tänker kring sin inverkan. För att få en djupgående analys av hur rektorn ser på sin inverkan av musiken i förskolan bildades två forskningsfrågor:

Forskningsfrågor:

- Hur ser rektorer på sin inverkan av den musikaliska undervisningen på förskolan?
- Hur ser rektorer på musiken i förskolan?

3. Tidigare forskning och litteratur

Under följande kapitel förklaras begreppen som har legat till grund för studien. Där igenom är det sedan uppdelat i musiken som ett universellt språk, musiken i förskolan och rektorer. För att hitta relevant forskning för studien har HKR summon används. Nyckelorden för sökandet var bland annat: Rektor*, music*, musik, preschoolmusic, music + preschool, principal, preschool leadership m.m.

3.1. Musik

Musik är ett språk som kan förstås av många och tolkas olika från person till person. Vesterlund (2015) skriver att vi varje dag möter olika människor med olika bakgrunder och men hjälp av musiken kan vi dela glädje i ett intellektuellt förhållningssätt. Musiken blir på så sätt en bro mellan olika människor. Språk innehåller mer än bara det talade ordet och på samma sätt är det med musik (Bergöö & Jönssons, 2012; Lindö, 2009). Lindö (2009) skriver att vi runt omkring oss, var vi än befinner oss, är omringade av texter, symboler och språk på många olika sätt. Det finns i reklam som vi kan se på en elektronisk apparat, tidningar, symboler och språk som vi kan se på gatunummer och gatunamn. På samma sätt finns musiken där och omringar oss i olika former och grad. Musiken kan höras i till exempel en reklam, från en högtalare eller en gatumusiker vid tunnelbanan. Musiken skapar och har även möjligheten till att ge en känsla kring det som man hör. Musiken upplevs på så sätt olika och kan framkalla olika känslor och tankar.

Innan födseln kan fostret i magen känna av ljudvågor och vibrationer. Förmågan att höra och känna igen ljud utvecklas under livets gång och går från att känna igen ljud till att sedan kunna skapa egna och upprepa ljud runt omkring. Detta görs genom bland annat rim & ramsor, sång och med hjälp av instrument men även genom tal (Björkvold, 2005).

Wassrin (2013) använder ordet musicking för att beskriva hur musiken påverkar människans sociala och vardagliga liv. Exempel på detta är när musiken används av en förälder som sjunger en vaggvisa för sitt barn eller att nynna på en låt och bädda sängen. Under båda tillfällena används musiken som en naturlig del i det vardagliga livet. Wassrin (2013) skriver om hur barn själva är en del av musicking från de att de kan upprepa något de hör och själv skapa ljud. Barn har förmågan att redan som små, urskilja olika ljud och sånger från varandra och genom det påverka hur de använder sig av musik. Vidare menar Björkvold (2005) att musicking är något som finns naturligt hos människan

och att människor aktivt lever med musik på samma sätt som Wassrin (2013) skriver, de delar samma uppfattning av musiken som en del av vardagen.

3.2. Musiken i förskolan

Holmberg (2014) skriver om hur musikens betydelse i förskolan har utvecklats genom åren. Från mitten av 1800-talet till 1960-talet sågs musiken som en stor del av barns utveckling genom glädje, uppfostran och inbjudan till rörelse. Därefter flyttades musiken från att vara en viktig nämnare i barns utveckling till att vara en upplevelse där man experimenterade med ljud. Musiken blev ett medel för sinnesträning där pedagoger uppgift handlade om att erbjuda möjligheter till undersökning av ljud. Under 2000-talet ändrades musikens betydelse igen och musiken fick som syfte att agera som metod att nå något annat. Numera belyses musiken av Angelo & Saether (2012) som mål och medel i undervisningen. Vidare skriver Angelo & Saether (2012) hur musiken används som medel för att utveckla språket hos små barn. Med musiken som grund bildas en tillhörighet och kan utveckla människor både socialt och kulturellt.

Musikstunden skulle också kunna fokusera på mötet mellan objektet och subjektet. Med en fenomenologisk hållning kan man förenklat säga att det är mötet dem emellan som är musikens väsen (Holmberg, 2012, s.3).

Ehrlin & Tivenius (2018) gjorde en studie för att ta reda på musikens roll i förskoleklassen och skrev då även om synen på musik i förskolan. I artikeln skriver Ehrlin & Tivenius (2018) att det saknas musik på förskolorna och att detta ofta beror på förskolläraernas osäkerhet att undervisa kring ämnet musik. De som är osäkra på sin musikledarroll överlåter oftast musiken i någon annans händer. Sångstunder för att främja barns språkutveckling sker ofta tillsammans i flera klasser och leds då av samma pedagog. Med detta menas att i ett arbetslag med fem pedagoger är det en av dem som håller och ansvarar för musikundervisningen både i planering och genomförande. Studien fokuserade mest på förskoleklassens musik där musiken ofta sågs som ett ämne och därför inte utövades av de som inte hade kunskaperna av risken att det skulle bli fel (Ehrlin & Tivenius, 2018). Osäkerheten kring musiken, hur den utövas och undervisas, gjorde enligt studien att ämnet uteblev helt.

Cohrdes & Grolig & Schroeder (2019) gjorde en studie för att belysa hur barn lär sig med och genom musik samt hur miljöerna påverkade inläringen. Studien gjordes med barn där en grupp av barnen hade ett kontinuerligt musikprogram i skolan och en grupp som endast hade musik ibland. Barnen som hade musikinriktad pedagogik använde musiken till olika saker. Pedagogen för klassen använde bland annat musiken i bakgrunden och kontinuerligt under skolans tid för att förstärka andra ämnen men även om musiken i sig själv. Resultatet av studien var att barn som hade musik i programmet som pedagoger undervisade i lärde sig lättare takt, puls och toner än de barn som inte hade musik i programmet. Barnen utvecklades även mer i det verbala språket genom musiken än vad de upplevde att barnen som saknade musiken gjorde.

3.3. Rektors förutsättningar och roll i förskolan

En förutsättning för att det ska kunna ske en musikalisk undervisning på förskolorna oavsett om det handlar om, i, med eller genom musiken är att rektorn som håller i förskolan ger utrymme till det. Som skrivits i inledningen är det rektorernas ansvar att erbjuda sin personal den kompetensutveckling som krävs för att pedagogerna på förskolan ska hålla sig uppdaterade kring teorier och pedagogikens utveckling (Skolverket, 2018). Med detta innefattar även ett ansvar över att rektorerna måste ha koll på den pedagogiska utveckling, vad deras personal behöver samt vilka barn som befinner sig i förskolan. Anledningen till att rektorn behöver vara medveten kring vilka barn som befinner sig i förskolan är för att studier har visat att musik är ett effektivt verktyg för att lära ett andra språk (Gustafsson, 2014). En barngrupp med barn av andra språkliga länder kan därför ha extra mycket nytta av att använda sig av musik i den dagliga verksamheten.

En rektor som har ett musikaliskt intresse och vill ha en musikalisk approach på förskolan ger sina medarbetare den kompetensutveckling som det kräver och innebär (Ehrlin, 2014). Då forskningen är bristande gällande rektorer i förskolan används även forskning som är gjord i skolans värld eftersom förskollärare är behörig att arbeta både i förskolan och i förskoleklass (Skolverket, 2019 b). I skolan nedvärderas ofta de estetiska kunskapsområdena och tas inte på lika stort allvar som övriga ämnen. På grund av detta påverkas den musikaliska undervisningen negativt. Om musiken och estetiken ses som mindre viktigt finns det risk att kunskaperna som de innefattar och hjälper till att utveckla också minskas (Hofvader Trulsson & Houmann, 2015).

Ehrlin (2012) har skrivit en avhandling som belyser kollegialt lärande, musikpedagogik, förskollärares syn på musik och kunskap samt förskolechefers reflektioner kring deras deltagande. I avhandlingen belyser Ehrlin (2012) att musiken kan ge stöttning för att uttrycka sig och kommunicera med ljud och rörelser. Vilket är en kunskap som är meriterande med barn som har svårt att uttrycka sig i det verbala språket. Genom musik kan barnens ordomfång bli större och på så sätt utveckla barnens språkutveckling positivt.

Ehrlin (2014) fick bredda sin studie från förskollärares syn till att även inkludera rektorerna. Ehrlin (2014) menar att det var nödvändigt att även ta in rektorer i sin forskning då de spelar stor roll i den didaktiska riktningen för förskolan och dess personal. Rektorn har mycket ansvar utöver att anställa den personal de tror passar på förskolan. De ansvarar för att förskolan uppnår en god kvalitet men även för administration, ekonomin och den budget som förskolan har (Eriksson, Bach & Svensson, 2015). Vidare så ska rektorerna även bidra till en gynnande arbetsmiljö likt alla som jobbar i förskolan. Lennéer-Axelsson & Thylefors (2018) skriver om hur arbetsgrupperna bör se ut och menar på att man måste se till helheten innan man anställer en person.

fenomenet musik vara kopplat till hur de ser på sin egen inverkan av den musikaliska undervisningen. För att se skillnader i rektorernas svar kommer därför Lindströms modell att användas där deras musiksyn blir kopplat till hur de ser på musikens roll och form i förskolan.

4.2. Olika syn på musikpedagogik

Kullenberg (2014) skriver i sin avhandling om hur de finns olika syn på lärande inom musikpedagogiken. Det första sättet beskrivs som att lärandet sker naturligt hos människan av biologiska orsaker. Med detta menas att lärandet finns naturligt inom oss och är beroende av vår biologi. Det är på så sätt den mänskliga hjärnan som är grunden till hur och om vi lär oss något. De biologisk och kognitiva processerna är grunden till lärandet. Denna syn är där man kollar på neurologisk musikkunskap och menar att det endast finns en inre musikalisk kärna oss de som lär sig olika saker inom musiken. På så vis menas det att musiken är en ådra som finns inom oss och antingen har man den eller inte. Det andra sättet som beskrivs är att lärandet sker på grund av omständigheterna runt omkring så som ålder, kön, utvecklingsstadier, erfarenheter och kontext. Det kan på så sätt vara de erfarenheter som en människa tidigare erfarit som är avgörande för lärandet men det skulle även kunna bero på gammal man är. Det tredje och sista sättet beskriver lärandet som en följd av ens kulturella och sociala kontexter. Detta liknar det sociokulturella perspektivet på så vis att man ser lärandet runt omkring, överallt. Med detta menas att lärandet ser olika ut beroende på ens bakgrund och var man kommer ifrån. På så sätt ser man att lärandet skulle se annorlunda ut beroende på land och kultur. (Kullenberg, 2014).

5. Fenomenografi

Fenomenografi är en forskningsansats som fokuserar på hur människor erfar olika fenomen (Marton & Booth, 2000). Kroksmark (2007) skriver att fenomenografin förutsätter att människor kan ha olika innebörder för olika människor. Om alla hade uppfattat allting likadant skulle det inte finnas några skillnader mellan våra handlingar. Som tidigare skrivits är musik något som ständigt finns runt omkring oss, formar oss och utvecklar oss. Detta gör att många har olika uppfattningar kring just fenomenet musik. Musik beskrivs olika av olika människor och betyder även olika mycket men oavsett vad som tycks kring musik har alla en uppfattning kring vad det är. Pramling Samuelsson & Asplund Carlsson (2003) beskriver fenomenografin med ett exempel att genom fenomenografin är det inte en fråga om att läsa missuppfattningar utan vad som uppfattas. I studien har forskaren utgått från fenomenografin och på så sätt valt att analysera olika sätt som rektorer erfar fenomenet musik för att sedan beskriva den variation som finns hos olika människor (Marton & Booth, 2000). Grundtanken i fenomenografin är att människor uppfattar ett fenomen på olika sätt. Hade alla uppfattat fenomenen likadant hade det inte funnits några skillnader i våra handlingar.

5.1. Fenomenografins betydelse för studien

Uljens (1981) tar upp hur Marton skriver om första och andra ordningens perspektiv. Den första ordningen belyser världen och hur den är konstruerad. Den andra ordningens perspektiv belyser hur människor uppfattar och erfar världen och har till syfte att beskriva hur saker uppfattas. Denna studie ligger till grund för andra ordningens perspektiv där syftet har varit att belysa rektorers syn på musik och deras egen uppfattning kring inverkan av musik i förskolan.

Pramling Samuelsson & Asplund Carlsson (2003) skriver att djupintervjuer, som innehåller öppna frågor, är vanliga inom en fenomenografisk forskningsansats då den intervjuade ges möjlighet att själv reflektera, fundera och utveckla sina tankar och uppfattningar. Genom att ställa öppna frågor som får deltagaren att fundera och tänka efter kan man få fram deltagarens egna perspektiv. Hade man istället ställt stängda frågor där man endast får svaren ”Ja” respektive ”Nej” kan man inte få förståelse för vad som menas med svaret. Ett exempel på detta nämner Bengtsson (2015) då han beskriver fenomenologin jämfört med när man frågar hur en patient mår efter en operation. Det

viktiga handlar inte om hur man tolkar fakta så som blodvärdena eller pulsen utan hur patienten själv upplever att den mår. Fokuset för den här studien har varit rektorers uppfattning kring deras inverkan av musikens roll och betydelse för förskolan och är därför grundad i den fenomenografiska forskningsansatsen.

Intervjufrågorna i studien formades utifrån ett fenomenografiskt perspektiv, uppfattningen kring fenomenet musik och synen på sin egen inverkan av hur stor plats musiken har i förskolan. Svaren användes sedan för att se variationen i hur rektorerna uppfattar musik och sin egen inverkan på den musikaliska undervisningen i förskolan.

6. Metod

Studien bygger på en kvalitativ metod med intervjuer av rektorer på förskolan. En kvalitativ intervju innebär att upptäcka företeelser, egenskaper eller innebörder och är inte standardiserad vilket innebär att svaren inte blir direkt mätbara i statistik. En kvantitativ intervju undersöker då tvärtom definierade företeelser eller egenskaper som är mätbara (Svensson & Starrin, 1996). Studien är på så sätt formad med intervjufrågor som är öppna för att få en djupare förståelse för hur rektorerna har uppfattat fenomenet musik och deras syn på sin egen inverkan av den musikaliska undervisningen på förskolan. Intervjuerna har varit djupgående och utgår från Pramling Samuelsson & Asplund Carlssons (2003) beskrivning. Djupintervjuer innehåller öppna frågor då den intervjuade ges möjlighet att själv reflektera, fundera och utveckla sina tankar och uppfattningar. För att underlätta intervjun för både deltagaren och forskaren har ett intervjuschema använts (bilaga 1) där intervjufrågorna varit färdiga innan intervjun och sedan följts upp med följdfrågor. Intervjufrågorna har baserats på att ge rektorerna tillräckligt med spelrum för att få fram deras åsikter och synsätt. Viktigt att tänka på är som Holme & Solvang (1997) skriver att inte ge deltagarna så stort spelrum att det avgår från studien ökar svårigheterna att tolka resultatet. Intervjuer är ett bra verktyg att använda i studier där känslor, åsikter och tankar ska synliggöras och direkt påverkar resultatet (Denscombe, 2009). En intervju med öppna frågor blir enligt Holme & Solvang (1997) mer valid än en enkät med stängda frågor då deltagaren själv kan svara utifrån sina egna ord och formulera sig hur hen anser blir bäst.

6.1. Deltagarna

För att kunna använda den data som samlas in i intervjuerna är det viktigt att de som blir intervjuade har den yrkesbeskrivning som studien bygger på (Denscombe, 2009). Studien handlar om rektorers syn på musik och sin egen inverkan av den musikaliska undervisningen i förskolan. Deltagarna i studien är på så sätt alla rektorer. De har olika mycket erfarenhet och arbetar på olika stora förskolor. Rektorerna har i studiens syfte fått fiktiva namn för att det ska bli lättare att läsa och följa med i texten. Rektor 1 har i studiens syfte fått namnet Åsa. Åsa har varit rektor i mer än 10 år och arbetar som rektor över mer än en förskola, alla Åsas förskolor är belägna i en relativt stor by. Rektor 2 är Maria. Maria är rektor för en privat förskola där hon har arbetat i 16 år. Marias förskola är också

belägen i en relativt stor by. Rektor 3 är Björn och han har varit rektor i fyra år. Björn är rektor på mer än en förskola och hans förskolor är belägna inne i en stad. Sista rektorn, rektor 4, är Lena som, precis som Björn, varit rektor i 4 år. Lena är rektor på mer än en förskola i en relativt stor by och har en nära kontakt till skolan i kommunen. Namnen är fiktiva och tjänar syftet till att anonymisera de rektorer som deltog. Studien har varit i två olika kommuner där Åsa och Björn arbetar i samma kommun och Maria och Lena arbetar i samma kommun.

6.2. Insamlingsmetod.

Då denna studies fokus har varit att framställa hur rektorer ser på sin inverkan på den musikaliska undervisningen i förskolan har deras åsikter och tankar varit grunden till studien. Människans minne är ett opålitligt intervjuinstrument då det kan bli fel, glömmas bort eller förvränga vad som sades under intervjun (Denscombe, 2009). För att dokumentera intervjuerna har fältanteckningar och ljudinspelningar använts då de är permanenta och ger en exakt bild av vad som sades under intervjun (Denscombe, 2009). Efter intervjuerna har ljudinspelningarna transkriberats och fingerats.

6.3. Urval

För att få fram rektorer som skulle kunna ställa upp i intervjuerna söktes förskolor upp på två olika kommunsidor. På må få plockades 20 rektorer fram, utan något system, som fick ett mejl med missivbrevet (bilaga 2) med ett svarsspänn på fyra dagar, vilket innebar att de hade fyra dagars betänketid på sig innan det behövde ge ett svar kring ett deltagande i studien. Efter de fyra dagarna gått hade fem rektorer svarat där alla respondenterna tackade för möjligheten men förklarade att tiden inte fanns till under tiden som studien behövde göras. Därefter skickades samma mejl till ytterligare 20 rektorer. Vilket betyder att totalt 40 rektorer blev kontaktade inför studien. När det gått ytterligare två dagar hade endast två rektorer tackat ja till att bli intervjuade. Då tiden började ta slut kontaktades fyra rektorer via telefon där två av dem tackade nej och två tackade ja. Då fyra rektorer var det väsentliga för att studiens empiri skulle vara relevant nöjdes forskaren av att fått tag i fyra rektorer som var positiva och hade möjlighet att ställa upp i studien. För ett bra urval behövs en balans med deltagare. Med för många intervjudeltagare kommer det inte gå att göra djupgående analyser men med för få går det inte att generalisera data och risken finns att inte få svar på forskningsfrågan (Kvale & Brinkmann, 2009).

6.4. Etiska övervägande

Studien har tagit hänsyn till vetenskapsrådets etiska principer (Vetenskapsrådet, 2002). Enligt informationskravet ska forskaren informera deltagarna kring forskningen, hur det kommer att gå till samt vad de förväntas av i studien (Vetenskapsrådet 2002). Rektorererna fick ett missivbrev gällande information kring vad studien handlar om. I missivbrevet står en kort sammanfattning samt informerar deltagarna att det är frivilligt, helt anonymt och att de när som helst kan välja att avsluta sin medverkan och hoppa av studien. Innan intervjuens start blev vardera rektor informerad kring studien och gavs möjlighet att ställa frågor om något skulle vara oklart. Samtyckeskravet kräver att forskaren har ett samtycke från deltagarna kring deras medverkan i projektet (Vetenskapsrådet, 2002). Rektorererna fick därför skriva på två ex av en samtyckesblankett där det står samma information på båda. Samtyckesblanketten innehöll en kort beskrivning av vad studien fokuserade på, vad deltagandet innebar samt en ruta för deltagande och underskrivningsrad. Anledningen till att rektorererna skulle skriva på två blanketter var för att jag som forskare skulle behålla en och rektorn som deltagare skulle kunna behålla en. Innan intervjun gick samtyckesblanketten igenom för att varje rektor skulle förstå vad de gav samtycke till, i detta fall att bli intervjuad med ljudinspelare där namn och deltagande anonymiseras. Konfidentialitetskravet innebär att alla uppgifter kring deltagandet hålls hemliga och anonyma och därmed inte får kunna avslöjas på något sätt (Vetenskapsrådet, 2002). Eftersom studien har varit avgränsad till södra Sverige och endast fyra rektorer har blivit intervjuade är anonymiteten viktig. Alla deltagare har varit anonyma både under och efter intervjuerna. Den data som samlats in förstörs efter avslutad kurs på högskolan Kristianstad. Det sista kravet som är nyttjandekravet innebär att data som samlas in endast används till studien och inget annat. Även om det skulle hittas något i den insamlade data som skulle passa in på annan forskning (Vetenskapsrådet, 2002). Detta innebär att även om deltagarna säger något som är intressant men inte passar denna studie får det inte användas i någon annan studie. Deltagarna måste då bes om en ny intervju inför nästkommande studie.

6.5. Genomförande

Genomförandet av studien skedde på respektive förskola som deltagaren var rektor för. Rummen var konstruerade på olika sätt och det var rektorn som själv fick välja tid och plats inför intervjun. Anledningen till detta var för att rektorn skulle känna sig bekväm

under intervjun och på så sätt kunna tala öppet. Första intervjun skedde i personalrummet på en förskola där deltagaren var rektor. Rummet var stort och rektorn använde rummet ofta till att arbeta då hon gillade atmosfären. Intervju 1 varade i 16 min. Precis när ljudinspelaren stängdes av kom personal in skulle ta rast. Andra intervjun skedde också i ett personalrum som var väldigt litet med en soffa några pedagogiska böcker, tavlor och en lampa med dämpad belysning. Intervju 2 varade i 22 min. Tredje intervjun skedde i ett litet avskilt rum liknade samtalsrum med ett bord och fyra stolar. Rummet hade även används som ett avlastningsrum då man ställt in en projektor och ett trasigt bord i ett hörn. Intervju 3 varade i 42 min. Fjärde intervjun skedde på en annan rektors kontor än den som blev intervjuad där vi satt vid ett runt bord med fyra stolar. Intervju 4 varade i 26 min. Tidsskillnaden på intervjuerna är hur mycket varje rektor svarade. Rektor 3 svarade långa svar och gav exempel på mycket under intervjuens gång men pratade även om annat. Rektor 1 gav korta svar men höll sig till frågorna som ställdes.

En av riskerna med att låta deltagarna själva välja rummet kan vara att man som forskare inte har en aning om var man ska vara och har ingen möjlighet att påverka vilken känsla som ska ligga i grund för miljön. Att inte vilja påverka var intervjun befinner sig gör även att man som forskare inte kan välja bort personalrum. I ett personalrum finns det risk att man blir störd av utomstående som kommer in under intervjun. Då de inte skrivit på samtyckesblanketten skulle intervjun behöva förstöras via ljudinspelningen. Utan ett samtycke har forskaren ingen rätt att spela in personen. Valet av utrymme är därför väldigt viktigt. I missivbrevet skulle man kunna lägga till att utrymmet som väljs av rektorn behöver vara avskilt så att ingen stör under tiden intervjun pågår.

6.6. Bearbetning av data.

Efter intervjuerna var gjorda blev de transkriberade och skrevs in i ett Word-dokument. Intervjuerna skrevs sedan ut och lades under respektive fråga som fanns i intervjuschemat (bilaga 1). Följdfrågorna som användes fördelades i en annan mapp för att kunna se hur följdfrågorna påverkade intervjuens genomförande. Svaren jämfördes och sammanställdes för att sedan jämföras med den tidigare forskningen och kopplades till forskningsfrågorna.

7. Redovisning av resultat

Här presenteras resultatet av det insamlade materialet. Resultatet är indelat i tre rubriker där två av rubrikerna är uttagna från forskningsfrågorna som kortades ner till *rektorers syn på sin inverkan av musikalisk undervisning i förskolan* och *rektorers syn på musik*, och en tredje, *rektorers syn på musikalisk undervisning i förskolan*. Anledningen till den tredje rubriken är för att det visade sig i intervjuerna att rektorerna hade stor variation till vad musikalisk undervisning var samt hur den skulle bedrivas i förskolan.

7.1. Rektorers syn på musik

När rektorerna ombads beskriva vad musik är kom de med olika svar. Första frågan ”Vad är musik enligt dig?” tolkar vardera rektor på olika sätt och det skapas en variation i svaren. Åsa svarade att musik är ljud som sätts samman för att bilda en helhet. Vidare beskrev Åsa hur musiken även kan vara etablerad där man spelar på färdiga instrument för att skapa en melodi. Åsa gav exempel på hur man skulle kunna använda sig av träd och bleck för att få fram olika ljud i förskolan och på sig använda sig av musiken på ett utforskande sätt.

”Ljud som man sätter samman. På olika sätt. Och så finns det etablerad musik tänker jag där man använder färdiga instrument. Det är ju också musik. Ljud som man sätter ihop på olika sätt.” (Utdrag ur Åsas intervju).

Björn som är rektor i samma kommun svarade att musik är väldigt mycket mer och ansåg att det var svårt att beskriva med endast ett ord. Björn ser musiken i allt runtomkring och ser musiken som något som genomsyrar allt vi gör.

”För mig är ju musik tal, sång, strömningar, rytm, planerad, oplanerad, att sjunga, spela, glad, dyster, häpen, sorligt, överraskande, uttrycka, sinnesstämningar.... Asså musik för mig det kan ju vara, som man förmodar att det ska vara, det kan vara en rytm, det kan vara barnsånger, det kan vara spela på någonting, men samtidigt finns det ju också en form av musik som handlar om vardagen och allt som är runt omkring, strömningar som finns i verksamheten, det kan ju också vara musik. För mig kan det vara musik i mina öron kan man ju säga. En

väl fungerande verksamhet kan ju också vara en form av musik. Musik kan vara det som barnen väljer och lyssna på. Så musik för mig kan vara så väldigt mycket. Det är så stor variation. Musik för mig det är ju ljud generellt men på många olika sätt” (Utdrag ur Björns intervju).

Maria som är från en annan kommun beskrev musik som toner som når ens öra och på så sätt skapar musik.

”... en form av ljud som du uppfattar som kanske dessutom måste hänga ihop för att det skulle kunna bli något som man kallar musik” (Utdrag från Marias intervju).

Maria förklarade innan intervjun att hon kände sig nervös inför intervjun och att hon fick ett prestationskrav på sig när hon tackade ja men ansåg ändå att det var viktigt att ställa upp för att kunna vara en del att utveckla verksamheten.

Lena som kommer från samma kommun som Maria beskrev musik som en uttrycksform. Lena menar att musiken är ett sätt att uttrycka sig på och används på olika sätt.

”Musik är ett att uttrycka sig på, en uttrycksform. Musik är också en upplevelse något som man både kan själv göra musik och så ta del av andras musik, ett sätt att kommunicera, musik är också då ett sätt att komma i kontakt med sina känslor på något sätt och språk” (Utdrag från Lenas intervju).

Genom svaren kan man se hur Åsa, Björn och Maria alla beskriver musiken som ljud men på olika sätt. Åsa använder ordet ljud som grunden till hela hennes syn på musik. Åsa ser musiken som en del av något större och menar på att noterna formar ljud som senare blir musik. Björn ser musiken i allt runt omkring sig, i ett barn skratt, i glada kollegor och i en verksamhet som mår bra. Björn har uppfattningen att musik är något bra, positivt och vackert och använder därför musiken som ett sätt att beskriva saker som gör honom glad. Maria ser musiken som många ljud som tillsammans bildar musik. När Maria bads beskriva musiken med tre ord använde hon känslorframkallande, toner/noter och ljud. Maria beskrev under intervjun en konsert hon varit på där man använde sig av olika saker som till exempel kundvagnar och kastruller för att skapa en takt och musik på olika sätt och berättade att hon inte såg på musiken som endast instrument betingad. Maria menar

på att det måste finnas ljud för att det sak finnas musik och alla ljud kan, genom att man sätter ihop dem tillsammans, bilda musik.

Lena däremot beskriver främst musiken som en uttrycksform där musiken först och främst är ett verktyg till att uttrycka sig. Lena ser musiken som den används istället för att beskriva musikens uppbyggnad.

I Åsas intervju säger Åsa att hon inte sett någon förändring av musiken genom de senaste 10 åren och anser att utveckling inom estetik står helt still. Björn uttrycker också en oro för musiken och uppfattar att musiken har blivit mer syntetisk och att den fysiska musiken har blivit mindre. Anledningen till detta tror Björn beror på tillgängligheten av musiken i telefoner, högtalare och iPads. Det är enligt Björn lättare att stoppa in högtalaren i telefonen och sätta på en låt än att själv sitta och spela och lära sig hur man ska spela. Detta innebär att den fysiska musiken med riktiga instrument blir mindre och att musiken i förskolan har blivit mer massmedial.

7.2. Rektorsers syn på musikalisk undervisning i förskolan

När rektorerna bads förklara hur de såg på musikalisk undervisning i förskolan såg de även detta på olika sätt men med några likheter. När Åsa fick frågan började hon med att förklara sin uppfattning av vad musikalisk undervisning var men hejdade sig själv och ifrågasatte om musikalisk undervisning över huvud taget existerar i förskolan.

”- Jag tycker på nått sätt att musikalisk undervisning i förskolan är.

Frågan är om det finns över huvud taget? Ja vi sjunger sånger, vi sätter ljud till klappramsor och så men vi använder inte musiken. Vi undervisar inte kring musiken. Vi använder musiken som en metod för att undervisa kring andra saker. Musikundervisning för mig i förskolan är ju att prata om ljud, prata om instrument, prata om musikgenre.

Prata om dovt, prata om snabbt, prata om diskant, bas, till exempel.

- Och det upplever du inte finns?

- Nä, jag tycker inte att det finns.” (Utdrag från Åsas intervju)

Åsas uppfattning av musikalisk undervisning är att kunna prata om musikens grundstenar. Det som gör att musiken kallas musik och de begreppen som finns inom musiken. Vidare under intervjun belyser Åsa sin saknad av musikalisk undervisning i förskolan och sin

önskan till att det ska finnas mer. Åsa berättar om att hon försökt få igång det innan men att resultatet inte blev som förväntat och att det var svårare än hon hoppats på. Åsa lägger skulden på sig själv till att det inte finns så mycket av musikalisk undervisning på de förskolor hon är rektor och menar på att hon måste rigga det bättre för att det ska ske en förändring. Under intervjuens gång övergår skulden lite till att även inkludera organisationen Åsa jobbar i. Hon menar på att det behövs mer kunskap kring musikämnet och att man som organisation skulle kunna behöva satsa på det som ett gemensamt mål liknande hur de gjorde 2010 när de fokuserade på matematiken. Åsa problematiserar med sig själv och säger att musiken skulle behöva läggas in som ett eget ämne men att musiken räknas som till att användas som en uttrycksform, liknande skapande. Åsa förklarar vidare med skapande och musik då de oftast används som en metod men att de båda är så mycket mer. Att måla handlar också om att kunna blanda färger, varma respektive kalla färger, vad oljemålning är, akvarellmålning och vilket papper som passar bäst till vad. Men Åsa menar att det är lättare att få igång en skapande undervisning än en musikalisk då det av pedagoger inte anses vara lika skrämmande.

Björn som är från samma kommun beskrev en liknande uppfattning kring musikalisk undervisning. Björn svarade att han hade svårt att förklara vad musikalisk undervisning var och beskrev musiken som ett verktyg i verksamheten. Musiken är en stor del av verksamheten och han menar att musiken mycket väl skulle kunna finnas i förskolan som en planerad undervisning med mål men att det finns risk att det blir för styrt och att man gå glömmet det spontana. Vidare förklarar Björn sin syn på den musikaliska undervisningen och hur det påverkar den resterande undervisningen som sker i förskolan. Björn beskriver även ett problem som han ser om att endast använda den massmediala musiken i dagens samhälle.

”... sen finns det ju alltid en risk att det finns väldigt mycket musik som kommer hemifrån och då pratar vi inte kulturella grejer utan då pratar vi om schlagerfestivalen och diverse olika jävla filmer eller vad de handlar om att det tar över hand. Vi ska väl vara ett komplement till hemmet vilket gör att vi ska också påvisa andra saker som man kan ha, alla olika andra musikaliska arter som finns. Och det är där jag tror vi haltar lite faktiskt. Jag tycker ju givetvis att det barnen vill lyssna på att dem ska få göra det, självklart det har jag ingenting emot. Men samtidigt måste

vi också påvisa att det finns andra typer av musik och skapa ett intresse. Och skapa intresse kring musik och dem andra formerna oavsett vad de handlar om där måste vi styra upp och då blir det ju också en del av undervisningen” (Utdrag från Björns intervju).

Både Åsa och Björn delar uppfattningen att musiken behöver undersökas genom alla dess delar och är osäkra på om musikalisk undervisning existerar i förskolan. Åsa pratade om grunden till musik och Björn pratade om de olika generna som finns inom musiken och hur de i sin tur påverkade arbetet i förskolan. Åsa och Björn delade uppfattningen att musik är mer än bara ett ord och att det finns överallt runt omkring oss.

Vidare berättar Björn också hur han saknar historien kring musik i förskolan och ser det som en del av en musikalisk undervisning. Björn önskar det skulle finnas mer av musikens historia och grundstenar i förskolan som ett sätt att göra barn nyfikna på musiken olika gener. Björn ger exempel på hur man kan använda sig av barnens intresse för att fördjupa inspirera ny kunskap.

”Det gäller att bygga på det som dem är intresserade av. Så är det då, får jag ta hunden upp i himlen, jag då kan man ju prata om hunden och himlen och för att bara få in det. Då kan man säga “vet du vad, det finns en till kille som levde på 1700-talet, han var också intresserad av hundar han spelade den här sortens musik bla bla bla“. Så får man ändå in det på något sätt och inspirerar till ny kunskap Jag saknar det ganska mycket i verksamheten men det borde vara så” (utdrag från Björns intervju).

Maria svarade att musikalisk undervisning för henne är att erbjuda barnen alla olika former av musik men att den även kan innefatta noter men att detta inte förekommer så ofta i förskolan.

”Den traditionella musikundervisningen är då kanske mer att man tränar sig på att läsa noter och gå på blockflöjtskurs eller så men undervisning i förskolan är ju att locka och påvisa för barnen och göra dem nyfikna inom ett ämne och så tänker jag med musiken också” (Utdrag ur Marias intervju).

Maria beskriver mycket musiken som en del av sångsamlingarna och att man då sjunger om olika saker för att skapa glädje. Maria beskriver musiken som ett mål att nå något

annat. Maria beskriver att en lugn musik används för att skapa en lugnare stämning och används mer flitigt när det utövas barn-yoga men även som ett välkomnande under morgonen för att skapa ett mysigt bemötande. Under intervjuens gång lyfter Maria hur musiken är en del av det dagliga arbetet men att utövandet av musiken inte så ofta har ett annat fokus är att skapa glädje. Musiken på förskolan beskriver hon inte som en stor del utan som en likvärdig del med övriga bitar i förskolan.

Lena som jobbar i samma kommun som Maria delar delvis uppfattningen som Maria har men beskriver också musikalisk undervisning som en undervisning av musiken men även att musiken används som ett verktyg för att förstärka något annat.

”Musikalisk undervisning är att ge barnen musik i väldigt många olika former och genrer och använda det till att röra sig, slappna av, själv spela på olika sätt om det så är pinnar i skogen eller på annat, det är mycket takt och de är mycket gymna, rörelseträning, musik kan man använda vid massa olika tillfällen i undervisningen tänker jag. Man kan lyssna aktivt, vad för musik är det jag hör, vilka instrument och man kan lära sig av det, man kan också lyssna efter känsla, måla efter musik, hur känns det här och om det går sakta eller snabbt. Under gympan vill jag springa, vill jag flyga eller simma eller vad jag nu man kan använda musik som en förstärkning i lärandet. Precis som man kan ha bilder som förstärkning eller verbal förstärkning så kan man ha musiken som förstärkning” (Utdrag från Lenas intervju)

Lena beskriver musiken som en del av något annat och som ett sätt att förstärka lärandeobjektet. Hon ser musiken som en glädje som skapar en sammanhållning. I intervjun gav Lena även ett exempel på en pojke med annat modersmål än svenska som inte riktigt vågade att tala språket men som en dag kom fram och sjöng ”Imse vimse spindel” på nästan ren svenska. Lena menar på att detta är ett exempel på hur musiken kan användas som ett verktyg för att gynna något annat.

7.3. Rektorsers syn på sin inverkan av den musikaliska undervisningen i förskolan

Rektorerna berättar alla vilken syn det hade på sin inverkan men gjorde det på olika sätt. Åsa säger rakt ut att hon i nuläget inte har en bra syn på sin inverkan men önskar att hon

skulle influera mer. Åsa förklarar att hon ofta går och tänker på att hon vill ha mer musik i förskolan och tror att hennes inverkan har stor betydelse. Åsa tror att hennes inverkan skulle kunna bli större om man fokuserade på musiken som ett gemensamt mål med övriga kollegor och att de tillsammans då skulle kunna bolla med varandra för att bygga en bra balans. Åsa beskriver i intervjun om en önskan att musiken skulle vara mer prioriterad i förskolan. I en hypotetisk fråga om hur hon skulle stötta sin personal i förskolan om hen kom in och sa att hen ville ha mer musik i förskolan reagerade Åsa med att vilja stötta. Åsa svarade att hon skulle stötta pedagogen helt och hållet och tillsammans med pedagogen bollat idéer om hur de tillsammans skulle kunna gå tillväga.

”Gärna säger jag, jättegärna och jag tycker det är spännande jag menar hur mycket ACDC hör du på en förskola? Och är det okej? Och hur tänker vi kring texterna? Kring det här populärvetenskapliga. Det finns en del att problematisera med barnen. Du behöver inte vara ett smack musikalisk för det” (utdrag från Åsas intervju)

De andra rektorerna svarade liknande. Maria sa i sin intervju att hennes inverkan var hur hon höll koll på hennes medarbetares intressen. Med detta menade Maria att hon såg till att vara medveten om vad personalen brinner för då hon upplevt att någon som brinner extra för ett ämne skapar en glädje som smittar av sig till omgivningen. När Maria blev frågad om hur hon skulle göra för att uppmuntra sina medarbetare sa Maria att hon skulle hålla utkik för fortbildningar och erbjuda sina medarbetare detta så länge budgeten räckte. Vidare beskrev Maria att hon deltog i planeringen som skedde på förskolan.

”Ja i den mån att jag oftast sitter med på deras planering, eh nä det gör jag inte. Jag sitter inte med utan jag gör alltid besök varje gång de har planering och sitter med för att bolla idéer och tankar och så kring det har vi det väldigt öppet och diskuterar öppet kring pedagogiska frågor och har kvällsmöten och så också. Men för över så har jag nog ingen större påverkan nej” (utdrag ur Marias intervju).

Maria berättade också att hon var en väldigt närvarande rektor där hon befann sig 50% på avdelningarna och 50% administrativt för att backa upp planeringar för sina medarbetare. Maria förklarade att anledningen till att hon skulle kunna göra det är för att

hon är rektor på en mindre förskola. Hade förskolan varit större eller om hon varit rektor för mer än en förskola hade det blivit svårt att ställa upp i lika stor grad.

Björn förklarar att han ifrågasätter sina medarbetare och deras arbetssätt för att utmana dem till att tänka vidare kring musiken. Björn menar att han uppmuntrar sina medarbetare till att fråga sig själva varför. Varför pedagogerna gör det som de gör och på vilket sätt det påverkar barnen. Björn ser sig själv som en öppen och ärlig rektor där medarbetare har möjlighet att när som helst kunna komma in på hans kontor och prata. Vidare förklarar Björn hur han inte ser någon vits med att endast skicka en personal på utbildning eller någon föreläsning då inspirationen och entusiasten ofta stannar hos den personalen. Björn menar då att det hade varit viktigare att kunna gå tillsammans i arbetslaget och sedan göra det till en gemensam satsning. Björn ger exempel på hur han tillför musik till förskolan när barnen till exempel är ute på gården och leker genom att spela olika sorters musik som kan tilltala alla.

”Jag öppnar fönstret och kör på förstärkaren och så rätt ut med min iPhone. Och då varierar jag musiken genom att inte använda mig av schlager och typ klassisk musik och slår på typ arabisk musik eller balkanmusik eller vad det nu handlar om. För att skapa en variation. Men min roll är ju också att visa alternativen. Precis som alla andra pedagoger här. Och en sak tycker jag som inte finns mer än att det görs vi ett eller två tillfällen är ju det kulturella om man tittar på Balkan musik och vad är det för musik som spelas i Syrien? Afghanistan, Iran, Irak, you name it. Latinamerikansk musik, Candombe och sådant finns ju en del men asiatisk musik, vad finns det, vad spelar dem i Thailand till exempel. Asså där saknas det tycker jag, och där borde jag också bli bättre” (Utdrag ur Björns intervju).

Björn upplever att det är viktigt att variera musiken och att den blir en del av vardagen och då menar han alla former av musik. Som ett exempel förklarar Björn hur han ser att musik från andra länder oftast bara används under en dag som en kulturdag när man pratar om ett land och att detta sedan blir en check i rutan för att kunna gå vidare och arbeta med annat. Björn precis som Åsa anser att det inte handlar om att vara musikalisk i sig själv utan att man som pedagog är öppen och använder sig av musikens alla delar på alla olika sätt. Björn tar även upp hur pedagoger är när dem sjunger och hur barnen reagerar utefter

detta. Björn säger själv att han är expert på att sjunga falskt men sjunger ändå med glädje framför barnen. Han tror att det är varje människas barndom som lever kvar i oss människor som utgör hur vi ser på musik och sång. Vidare förklarar Björn hur han pratar med sina medarbetare om att sin acceptans till att sjunga falsk. Han menar på att barnen inte ska behöva uppleva att någon undviker att sjunga för att hen är rädd för att sjunga falskt då detta skapar skygglappar hos barn och en inre diskussion kring vad som är falsk och vad som är rätt.

Lenas syn på sin inverkan är hur hon ger sina medarbetare möjlighet till att delta i något som kallas en förskolekör. Något som hon inte ser har funnits innan hennes tid som rektor då den förre rektorn inte ansåg att det var viktigt. Lena berättade även att hon uppmuntrar de hon ser har ett musikaliskt intresse och lyfter dem för att sedan i medarbetarsamtal utforma en alternativ utveckling i deras utvecklingsplan.

”Vi hade bollat jättemycket och självklart, vad behövs? Vad är det du vill, behöver du läsa något mer, vill du gå på en informationsträff, håll koll om det finns någonting ute, och vad det nu kan vara” (utdrag ut Lenas intervju).

7.4. Sammanfattning och resultatanalys

I resultatet kan man se att rektorerna har olika syn på vad musikalisk undervisning är och de ser själva hur deras inverkan påverkar hur mycket pedagogerna arbetar med musik. Alla rektorerna beskrev musiken som en del av sin vardag och höll med att pedagogerna och rektorernas intresse av musiken påverkar hur stor del musiken får i förskolan. Deras skillnader är hur de ser på musikalisk undervisning i förskolan och hur musiken ska användas. Deras musiksyn och sättet de ser på lärandet i musikpedagogiken varierar liknande det Kullenberg (2014) skriver. Åsa ser musiken som en ett universellt språk som pedagogerna borde lära barnen men anser att det saknas i nuläget. Åsa vill se mer av det Lindström (2012) beskriver som lärande *om* musiken där de går in mer på musikens byggstenar. Åsa upplever att de i nuläget arbetar med, i och genom musik när de undersöker olika ljud och använder musiken som ett verktyg för att nå något annat. Genom detta kan man se hur Åsas syn på inlärandet av musik är det som Kullenberg (2014) beskriver som en kontextuell syn. Åsa ser att lärandet inte naturligt måste finnas inom oss utan att det kan skapas med hjälp av olika verktyg, kontexter och sammanhang.

Fenomenet musik är något som alla rektorerna anser vara viktigt i förskolan och de beskriver alla musiken från deras barndom som något positivt. Vid en fråga om musiken haft en stor betydelse i deras liv svarar alla med ett positivt minne från deras erfarenheter. Kroksmark (2007) skrev att olika människor kan ha olika uppfattningar kring samma fenomen och objekt och menar att anledningen till att det uppfattas är beroende på hur människan erfarit fenomenet tidigare. Åsa som beskriver musiken som ett universellt språk måste utifrån detta synsätt då även erfarit musiken som ett språk där noterna varit bokstäver. Åsa beskrev att musiken är och borde vara en stor del av förskolan och ser på sin inverkan som en möjlig positiv effekt men att den inte alltid varit så tydlig. Åsa beskrev att hon tror det hade behövt ett gemensamt mål inom organisationen för att det skulle kunna bli en förändring av den musikaliska verksamheten i förskolan.

Maria såg musiken på ett annat sätt och beskrev sin uppfattning om fenomenet musik som sammanhängande ljud. Maria beskrev musiken som ett verktyg för att nå något annat utan att man pratade om musiken i sig där lärandet skedde *med* musiken. För att få ett lugn på avdelningarna och inne på förskolan användes musiken som ett humörstämningsverktyg. När Maria pratade om musiken som fanns på deras förskola berättade hon att den oftast användes i bakgrunden men även under sångsamlingar. Sångsamlingarna hade inte fokus på innehållet i låtarna utan sjöngs för glädjens skull och för att det hörde till årstiderna. Detta visar att förskolan använde sig av lärande *med* musiken. Maria förklarade att hon upplever musiken som en metod där den kan användas till mycket och talade gått om förskolekören som finns i kommunen. Maria förklarade ett exempel på när hon lät barnen måla det dem hörde vilket skulle innebära att barnen fick möjlighet att lära sig *genom* musiken och se vilka känslor som kom fram i aktiviteten. Marias uppfattning av fenomenet musik är att det är ljud som man hör. Tillsammans med andra ljud bildas en helhet som kallas musik. Maria ser musikpedagogisk lärande som att man har en medfödd ådra inom sig och att det är genom den som man har möjlighet att lära sig olika och nya saker. Denna syn är den som Kullenberg (2014) beskriver som biologisk och naturlig. Maria ser alltså att lärandet om musik är biologiskt och ligger mer naturlig hos vissa människor.

Lena som arbetar i samma kommun som Maria uppfattar musiken också som ett verktyg för att nå något annat men även som en lära inom estetik. Lena upplever att musiken är så mycket mer än bara ett ljud och beskriver musiken som en uttrycksform som har

förmågan att väcka känslor. Lena ser lärandet om musik i förskolan främst som ett medel för att nå något annat och menar att även om pedagogerna frågar vilka känslor som väcks hos barnen är musiken ett medel för att skapa en medvetenhet kring sina känslor. Lena är medveten om hur musiken är mer än ljud och även innefattar noter och toner men anser inte att dessa hör hemma i förskolans värld. Anledningen till detta är för att hon anser att pedagogerna endast ska göra barnen nyfikna på musiken och inte lära ut allt som musiken innehåller då detta kommer senare i skolans värld. Lena tror att musiken är en del av varje människa och hur vi möter musiken i vår barndom påverkar den syn vi har på musiken när vi blir äldre. Musiken blir på så sätt något som skapar oss till de människor vi är idag och på så sätt även den inställningen vi har till musik. Då Lena haft en positiv relation till musik tror hon att detta gjort att hon lägger en större prioritering när det kommer till musikaliska frågor i förskolan än till exempel rörelse. Lenas syn liknar Åsas där musiken lärs ut beroende på var man befinner sig och den miljö som finns runt om. På så sätt ser hon även på lärandet som kontextuellt och beroende av sammanhang. Samtidigt kan man se en liten twist. Även om Lena ser på lärandet inom musiken som en del av något större tror hon även att det finns naturligt inom oss. Lenas uppfattning blir att det finns naturligt hos alla men att det är beroende av samband, tillfälligheter och omvärlden som musiklärandet blir möjligt.

Björns uppfattning av fenomenet musik är att den finns överallt runt omkring oss och påverkar oss ständigt i vår vardag. Björn ser musiken i ett lärande på ett sätt som Lindström (2012) beskriver men saknar några delar i förskolan som han anser är viktiga. Björn anser att musiken ska ske i alla former och på alla olika sätt i förskolan för att visa barnen vilken värld som finns och på så sätt skapa en medvetenhet och nyfikenhet kring musiken. I Björns intervju kunde det tydligt synas att han älskade musik. Björn beskrev musiken som universellt och förklarade hur det ständigt påverkade alla bitar av vardagen. Ett lärande *med* musiken ansåg Björn vara det mest vanliga i förskolan när pedagogerna använde musiken som en del av en större bild. Ett exempel på detta var när Björn berättade hur pedagogerna arbetar med sånger som en del att utveckla språket. Genom musiken kunde han se hur barn med annat modersmål än svenska hittade en rytm i talet och på så sätt utvecklades i det svenska språket. Med hjälp av olika instrument, både fysiska och syntetiska kan barnen utforska ljud, rytmer och takter och på så sätt lära sig *i* musiken. Den största utmaningen är enligt Björn att vara medveten om detta som pedagog och ta tillvara på när barnen använder musiken och utforskar ljuden i sin omgivning.

Björns uppfattning är att det saknas kunskap och intresse för att lära sig *om* musiken och tror att detta beror på rädsla för att misslyckas eller göra fel. Björn upplever att det är lättare att arbeta kring saker som inte kräver någon kunskap. Med detta menar Björn att lärande *genom* musiken inte nödvändigtvis måste vara svårt utan kan vara så enkelt som att göra någon medveten om hur olika känslor är kopplade till olika toner, takter och rytmer. Björn har en musiksyn där han tror, som Kullenberg (2014) beskriver, att musiken finns överallt runt omkring oss och att vår nyfikenhet till att vilja lära oss musik är beroende av våra tidigare erfarenheter.

Alla rektorerna ser den musikaliska undervisningen i förskolan som en avbild av deras egna intressen. Om de inte haft musiken som ett intresse hade de lagt ett annat fokus för hur ifrågasättande och stöttande de hade varit när de kom till frågan musik. Om de istället hade haft ett annat intresse eller fundering kring musik tvekade de alla på om musiken på deras förskola hade fått lika mycket uppmärksamhet. Det som skiljer rektorerna åt är vad deras uppfattning av vad musikalisk undervisning är. Åsa och Björn delar uppfattningen att musikalisk undervisning kanske inte nödvändigtvis sker i förskolan just nu men har en starkare önskan om att de skulle finnas. Det ser musikalisk undervisning som lärande *om* musik och saknar detta i förskolan. Åsa anser att den inte finns alls och Björn ser att det finns tendenser till det men att det inte får i närheten av så stor uppmärksamhet som det borde ha. Björn ifrågasätter även lärandet *i* estetik och menar på att pedagogerna behöver vara mer uppmärksamma på vad som sker runt omkring. Maria ser på musikalisk undervisning som ett sett att lära ut nya sånger. Genom Marias synsätt kan man se att henne uppfattning av musikalisk undervisning är *med* musiken för att utveckla något annat. Maria beskrev under intervjun att musiken även skulle kunna vara att måla till musik bara för att måla och menade att detta i sig endast skulle var för glädjens skull men är vad Lindström (2014) kallar lärande *genom* musiken. Lena ser musikalisk undervisning liknande Björn och menar att musikens lärande sker hela tiden och på olika sätt men beskriver ändå att det sker *med* musiken. Lena menar att även om musiken är ett språk och att man kan lära barnen vad en not och en ton är så bör det höra till skolans värld och ger en uppfattning om att musiken ska vara utforskande och bringa nyfikenhet för barnen och inte vara skrämmande. Lena uppfattar musikalisk undervisning som en undervisningsmetod för att lära sig nya sånger eller att utforska ljud men att de oftast har ett annat mål än för att nå en djupare förståelse för musiken.

Rektorernas syn på sin egen inverkan är att ge barnen och pedagogerna på förskolan stöttning och uppmuntran när det kommer till de musikaliska och estetiska ämnena. Detta skulle de göra genom att tillsammans med pedagogerna se efter läsningar som kan vara gynnade. Alla rektorerna upplever att musiken borde ha ett stort i fokus i förskolan men såg ändå musiken på olika sätt. Kunskapen kring musik är därför väldigt varierad både i variationen mellan varandra men även hur de beskrev musikens plats i förskolan. Av den anledningen är det oftast någon eller några få som har ett större intresse för musik av personalen som då får i uppgift att sprida sin glädje och entusiast vidare. De har alla olika sätt att se både på sin inverkan och hur mycket inverkan de vill ha men även hur musiken påverkas. Åsa, Björn och Lena önskar att de hade större inverkan på musiken i förskolan och önskar att de kunde möta sina medarbetare med kunskap och fortbildningar. Maria kände att de hade en balans av alla ämnena på förskolan och sa att hon skulle stötta pedagoger om de bad om stöttning men eftersom hon redan deltog i planeringar och kände att de hade en öppen gemenskap förlitar hon sig till att hennes personal kommer till henne om det skulle uppstå en önskan. Alla rektorerna hade olika uppfattningar av musiken men alla hade en positiv erfarenhet.

8. Diskussion

I diskussionsdelen diskuteras resultatet i relation till den tidigare forskningen. Metoddiskussionen är en kritisk analys för hur metoden gick till och vad som skulle kunna göras annorlunda.

8.1. Resultatdiskussion

Det som genomsyrar hela arbetet är musiken. Musiken är grunden till att arbetet blev till då jag som forskare har en positiv erfarenhet till musiken. Musiken finns överallt runt omkring oss och är som Vesterlund (2015) beskriver en bro mellan människor. Alla rektorerna såg på musiken som något bra och viktigt för barns utveckling och höll med om att musiken är ett språk för sig. Enligt Lindö (2009) och Bergöö & Jönsson (2012) är språket mer än bara det talade ordet och genom resultatet kan man se hur rektorerna har samma syn och uppfattning när det gäller musiken. Åsa ser musiken som ett universellt språk och uppfattar musiken som något häftigt, spännande och tidlöst. Ett språk som ser exakt likadant ut i alla länder i hela världen. Oavsett varifrån man kommer eller vart man är på väg kan man genom noterna förmedla en känsla, en åsikt och ett budskap. Åsa ifrågasätter varför vi inte lär ut i musikens språk också. En balans som är svår är var ribban ska ligga när det kommer till den kunskap och nyfikenhet som ges barnen i förskolan.

Alla rektorerna ser på musiken som en del av något större och anser att musiken är, som Lindö (2009) beskriver om språket, överallt i vår omvärld. Björn beskriver hur allt som han hör eller ser som ger honom en känsla är musik. När ett barns skratt kan vara musik då det är vackert och hur en visslande nöjd pedagog skuttar runt på gården ger en känsla av glädje är det i Björns öron musik. Det Björn upplever och beskriver är som tidigare skrivits musicking. Musiken är en del av den vardagliga verksamheten och genomsyrar hur förskolan är inbjudande på olika sätt. Alla rektorerna upplevde att musiken var en del av vardagen genom massmedia, spontanmusik, utforskande, föräldrar, syskon, vänner, släktingar, grannar och på många fler sätt. Musiken har blivit ett verb och är något som kan användas inom förskolan där man aktivt arbetar i, med, genom och om musik. Genom att rektorn har en positiv syn av musik och musicking, som Wassrin (2013) skriver om, kan barnen och pedagogerna på förskolan ges ett större utrymme när det kommer till musiken. Både inom budget och utrymme. Som rektorn innebär detta att man måste hitta

en balans i alla ämnena som tas upp i läroplanen för förskolan (Skolverket, 2018) och ge alla lika mycket uppmärksamhet för att inte något annat ämne ska komma utanför. Lena och Maria har båda en uppfattning om att musiken är mycket men ser inte att den på något sätt betyder mer än de andra ämnena och vill istället ha en balans. Björn ser musiken som en ingång till att kunna prata och lyfta de andra ämnena i förskolan och vice versa men anser att detta ofta glöms bort.

Holmberg (2014) beskriver hur musiken har sett ut och vilken uppfattning som har förväntats av personalen i förskolan genom åren. I rektorens uppfattning och beskrivning av musiken och musikalisk undervisning kan man se hur de ser musiken enligt olika tidssyner. Björn och Lena delar synen och uppfattningen av musik som är liknande den som fanns från mitten av 1800-talet till 1960-talet där musiken såg en som en stor del av barnens utveckling, uppfostran och inbjudan till aktiv rörelse. Björn önskar att musiken skulle ha lika stor betydelse nu som innan men tror att en av anledningarna till att musiken blivit mindre är på grund av den digitala världens utveckling. Världen har utvecklats mycket och det kan vara så att den digitala världens tillgänglighet kan vara det som gjort att den fysiska musiken blivit mindre men den har även gjort att musiken mer och mer finns överallt. Går du en runda på stan kommer du se minst en person som har hörlurar i. Vad personen lyssnar på är inte alltid lätt att svara på men tillgängligheten av hörlurarna gör det möjligt att kunna bära musiken med sig. I förskolan används högtalare och cd-spelare för att bjuda in till dans, sång, glädje och rörelse och kravet på att pedagoger ska kunna spela musik finns inte kvar. Åsa menar på att det inte behöver finnas något krav på att vara musikalisk i sig själv för att kunna lära ut om musiken däremot behövs det en kunskap om gitarren för att kunna spela på en gitarr. Maria ser musiken som en sinnesträning och humörsträning där musiken används för att skapa olika stämningar i vardagen hos barnen liknande den syn som Holmberg (2014) lyfter upp kom mellan 1960-talet till 2000-talet. Frågan här är om barnen själva lär sig att musiken har en betydelse för vilken känsla de får eller om musiken endast finns i bakgrunden. Att lära sig redan som barn att musiken är ett bra medel att hantera olika känslor och uttrycka dessa känslorna genom musiken kan vara gynnsamt när de blir äldre och behöver varvarna. Maria ser musiken som Angelo & Saether (2012) beskriver den som ett mål och medel för att utveckla olika kompetenser för barnen. Lena ser även hon musiken som ett mål och medel och uttrycker att hon ser musiken som en viktig uttrycksform som barnen bör få reda på tidigt. Där Åsa och Björn blickar mycket framåt och uttrycker oro för att

musiken ska glömmas bort för hur viktigt och vad den är menar Lena och Maria att musiken är här och nu. Samhället utvecklas hela tiden och ingen kan veta hur verksamheten kommer se ut om 20 år och med det kan man inte heller veta hur stor betydelse musiken kommer att ha.

Björn uppfattade att musiken blivit mindre i förskolan de 16 åren han varit rektor och att han ser den fysiska musiken försvinna mer och mer. En av anledningarna till att den fysiska musiken inte utövas med lika mycket säkerhet nu som den gjort innan är alla rektorerna överens om, det saknas kunskap. Likt Ehrlin & Tivenius (2018) studie där de upptäckte att musiken inte utövades lika mycket på grund av okunskap kan man även se i föreliggande studie hur okunskapen kring musik påverkar hur rektorerna ser på sina medarbetares arbete i förskolan. Åsa och Björn anser att det inte blir bra om en pedagog får ensamt ansvar för att utveckla och driva ett ämne framåt när det redan finns en svårighet kring ämnet. De menar att musiken och musikundervisningen inte endast kan ligga på en pedagogs ansvar då denna pedagog kommer att kämpa motströms. Maria och Lena ser på detta som att de tillsammans med pedagogen ska ge stöttning och uppmuntran samt att det är bättre att någon som är kunnig inom ämnet bedriver det vidare. Björns uppfattning är att det inte gynnar verksamheten om endast en personal går på en föreläsning om musik utan menar att hela arbetslaget tillsammans skulle behöva gå för att gemensamt diskutera och föra ämnet vidare.

Något som Gustafsson (2014) skriver om är hur språkinläringen gynnas av musik och sång. Detta är något som Lena har fått bevittna själv när ett barn med annat modersmål än svenska lärde sig sjunga imse vimse spindel. På så sätt kan musiken vara extra viktigt i arbetet med barn som har annat modersmål än svenska. Musiken ger en tillhörighet och melodi till det svenska språket som gör att det blir lättare att använda samma melodi när man talar. Musiken kan också som Ehrlin (2012) skriver hjälpa de barn som har svårt med det verbala språket och att användandet av rörelser i musiken blir ett sätt att tolka det som hörs. Björn uppfattar musiken som allt runt omkring oss och att den är likt Cohrdes & Grolig & Schroeder (2019), beroende av den miljö som finns. I en miljö med mycket musikaliska instrument där utforskandet är fokuserat och misslyckande accepterat kan barn växa upp med en lika god musiksyn som alla rektorerna i studien. För att kunna skapa en bra atmosfär där musiken är positiv behöver barnen få se och lära sig att det är okej att sjunga falskt, det är okej att inte kunna allt som någon annan kan och musiken får

lov att vara vacker bara för att den är vacker utan att den har en större betydelse. Likt det Holmberg (2012) skriver blir på så sätt musiken ett möte mellan subjekt och objekt och det är detta som Björn vill sätta fasta på. Musiken är en värld som möter många andra världar där hur vi uppfattar fenomenet musik kan vara vår gemensamma nämnare men även hur våra skilda uppfattningar tillsammans skapar en helhet.

Något som har påverkat resultatet kan vara att alla rektorerna som deltog i studien faktiskt var intresserade av musiken och estetiken i förskolan och såg det som en stor del av verksamheten. Detta ser man även i det som Ehrlin (2014) skrev om. En rektor som vill ha musik i förskolan uppmuntrar och stöttar sin personal i deras utveckling inom musik. Hade variationen av deltagande rektorer varit större hade resultatet kunnat se annorlunda ut. En av faktorerna till att dessa 4 rektorer av de 40 som blev kontaktade tackade ja till en medverkan i studien är att de har en positiv syn på musik och ser musiken i allt runt omkring. Trots att även dessa rektorerna hade svårt med tiden till ett deltagande gjorde de det möjligt att delta då de ansåg att arbetet och studien kring musik är viktigt. Björn och Åsa som uttryckte deras oro över musikens brist på utveckling är även oroliga för hur de kommer att bli när barnen börjar skolan. Hofvader Trulsson & Houmann (2015) skrev att musiken redan är nedvärderad i skolans värld och frågan är om inte detta är på väg ner i förskolans värld också. Den fysiska musiken blir mindre och den massmediala blir större. Hur kommer det att påverka barnen som går i förskolan nu i deras musikutveckling? Alla rektorerna såg på sin barndom som fylld av musik och tre av fyra beskrev att de någon gång under barndomen hade fått prova något instrument som inte tillhörde normen, liknande trumpet, blockflöjt, dragspel och orgel. Någonstans måste vi alla i förskolans värld se åt vilket håll utvecklingen går. Ska vi bara blicka framåt eller anses historien även som viktig? Och vad betyder det för de förskollärare som är behöriga att arbeta både i skolans och förskolans värld? (skolverket, 2019 b). Detta kan vara något som skulle behöva diskuteras i arbetslag, organisation och högre upp. Eriksson & Bach & Svensson (2015) pratar om hur rektorns roll är ett jobb där man behöver en stor balans då det är måna kugghjul som tillsammans ska bilda en helhet. Eriksson & Bach & Svensson (2015) tar upp frågan om budget och ekonomi och det är en stor punkt i rollen som rektor. Balansen med att kunna uppnå alla mål i läroplanen och prioritera vilka mål som ska ligga till grund för förskolan. Enligt Skolverket (2018) är rektorns ansvar att erbjuda sin personal möjligheter till utveckling som ofta sker i form av fortbildningar, kompetensutvecklingar och föreläsningar. Det ska i sin tur sedan också läggas in i

budgeten och prioriteras mot något annat. Lika viktigt som det är för en förskola att ha någon som brinner för musik och estetik är det viktigt att ha någon som brinner för de andra ämnena som rörelse, matematik och språk. Som Lennéer-Axelsson & Thylefors (2018) skriver om att arbetsgruppen måste vara balanserad är det också viktigt att tänka på att rektor har olika syn på ledarskap. En del rektorer kanske vill ge pedagogerna autonomi till att själva bestämma över verksamheten samtidigt som det finns de rektorer som vill ha en stor ledarroll och styra över verksamheten för att det enligt dem är det rätta sättet att leda.

8.2. Metoddiskussion

Valet att göra en kvalitativ studie har en självklar del av studien. Detta eftersom studien har undersökt rektorers uppfattning kring fenomenet musik och rektorers syn på sin egen inverkan. Svensson & Starrin (1996) beskrev hur en kvalitativ studie inte blir direkt mätbara i form av statistik. men att de går in djupare inom forskningsområdet och letar efter förklaringar. Eftersom studiens syfte var att undersöka rektorers OLIKA uppfattningar och syn var det viktigt att ge rektorerna tillräckligt mycket spelrum för att själv kunna förklara men inte så pass mycket att de frångår studiens syfte. Till detta användes djupintervjuer med ett intervjuschema. Pramling Samuelsson & Asplund Carlsson (2003) beskriver hur en öppen fråga ger den intervjuade möjligheten till att själv förklara sin uppfattning och ges möjlighet till att svara. Dennscombe (2009) förklarar att intervjuer är ett bra sätt när deltagarens tankar ska synliggöras då de själva presenterar vad de tänker och genom att få en följdfråga direkt kan deltagaren spinna vidare på vad den sagt och förtydliga det. Detta märkte forskaren tydligt i studien då följdfrågorna blev en koppling till föregående fråga men gav en djupare förståelse.

Innan studien kunde börja var det tänkt att en pilotintervju skulle göras för att se hur frågorna var formade och om frågorna gav svar på forskningsfrågorna. Ett möte bestämdes med en rektor som inte dök upp. Anledningen till detta var att det hade blivit problem på en förskola och efter en snabb titt i sin kalender trodde rektorn att hon var ledig att hjälpa till med problemet. Detta innebar att intervjun aldrig blev av utan rektorn ifråga svarade istället på intervjufrågorna som en enkät. Svaren gav forskaren möjlighet att se att frågorna var alla relevanta för studien samt hur viktigt det var att göra en djupintervju av frågorna. Med detta menas att rektorn hade svarat på frågorna men att forskaren skulle vilja kunna ställa följdfrågor för att få en djupare förståelse kring vad

rektorn menade. Därför användes samma intervjufrågor inför de intervjuerna som är grunden till resultatet. Holme & Solvang (1997) skriver hur viktigt det är att inte ge de intervjuade för stort spelrum då det kan påverka resultatet negativt och göra att det blir svårt att tolka. Under intervjuerna gavs alla rektorer lika mycket spelrum men det skilde sig ändå i hur mycket de sa. Alla rektorer fick inte samma följdfrågor då följdfrågorna låg till grund för vad de svarade på frågan innan vilket kan göra att resultatet blir mindre valid. Dock var alla följdfrågor likande varandra och var endast en metod för att få en fördjupning av svaret. Antalet var som Kvale & Birnkmann (2009) skriver tillräckligt bra då analysen blev djupgående och svaret gick att läsa av forskningsfrågorna. Dock får man inte glömma att vi människor fungerar och tänker på olika sätt och har därför olika erfarenheter kring vad man ska svara, hur mycket och hur bekväma vi är med att bli intervjuade. Att vara människa innebär också att kunna glömma och därför användes en ljudinspelare för att dokumentera intervjuerna. Denscombe (2009) skriver att ljudinspelningen ger en exakt bild av vad som sades under intervjun men även om den gör det så sägs det så säger människor mer med knoppspråket än bara verbalt och sänder ut olika signaler beroende på frågorna de får. När någon nickar medhållande under tiden som frågan ställs, korsar armarna eller rynkar på pannan syns inte i en ljudinspelare. Valet av insamlingsmetod är också en påverkan av tiden. Har man en tidsbegränsad studie som ska ske på kort tid och dessutom får påbörja intervjuerna av deltagarna senare än vad som önskats minskar det tiden för att transkribera materialet. För att transkribera ett material som inte endast sker via ljud utan även tid skulle innebära att man kollar på saker. Både vad deltagaren säger och vilket kroppsspråk som hen sänder ut.

Valet att fingera namnen i studien var för att forskaren själv ansåg det lättare att läsa en text med namn än en text med förkortningar likt R1 som i så fall hade stått för rektor 1. Detta påverkar anonymiteten på det sättet att namnen som valdes inte varit helt könsneutrala. Det blir på så sätt lätt att urskilja vem av deltagarna som är man och vilka som är kvinnor. Även om den manliga deltagaren själv påpekade att han inte brydde sig om hans namn var med i texten valdes det ändå att fingeras då deltagaren kan ångra sig genom åren och konfidentialiteskravet kräver att alla deltagare förblir anonyma.

En av nackdelarna med att använda intervjuerna som krävde att träffas och att fokusera på just rektorerna var att det ofta var många som svarade att de inte hade tid att träffas. Till svar gavs till exempel ”Ditt arbete är jätteviktigt och superintressant men jag måste

tyvärr avböja då jag inte har tid”. Hade rektorerna kontaktats i tidigare hade deras medverkan kunnat se annorlunda ut och intervjuerna hade kunnat påbörjas tidigare. Missivbrevet skickades ut till alla deltagare och de fyra som tackade ja fick även utskickat frågorna och samtyckesblanketten innan intervjun påbörjades. Att skicka ut frågorna i förväg var för att rektorerna i förväg skulle få en uppfattning om vilka frågor som skulle ställa för att kunna förbereda sig inför intervjun. I efterhand kan jag se att detta både verkade som en fördel och en nackdel i studien. Fördelen med att rektorerna fick se frågorna innan var att de kunde förbereda sig, tänka ut hur de menade och vilken uppfattning de hade innan intervjun påbörjades för att det inte skulle komma på i efterhand att de glömde säga något jätteviktigt. Nackdelen med att skicka ut frågorna i förväg var att en av rektorerna uttryckte att det blev ett prestationskrav och hade hellre fått frågorna där och då. En annan nackdel som också märktes var att en av rektorerna var väldigt förberedd och nästan för förberedd på frågorna vilket gjorde att det blev långa och stora svar. Det har varit ett svårt avgörande om det är bra eller dåligt eftersom två rektorer hade behövt frågorna i förhand och två av rektorerna har behövt veta frågorna där och då. Under bearbetningen var det tänkt att lägga ut alla svaren under respektive fråga och se sambanden där men frågorna var så pass riktade att svaren blev direkt kopplade till forskningsfrågorna och endast extra en underrubrik blev hittad. Anledningen till valet att ha med musikalisk undervisning som begrepp var för att deras svar var så varierande där två reagerade starkt på ordet. Med andra frågor och andra rektorer hade resultatet kunnat se annorlunda ut då vi erfar olika från person till person.

9. Konsekvenser för verksamheten och vidare forskning

Konsekvenser för verksamheten är vad studien kommer att kunna gynna. Vad man kan få ut av att läsa arbetet. Den vidare forskningen är exempel på hur man skulle kunna bedriva forskningen vidare.

9.1. Konsekvenser för verksamheten

I verksamheten är det viktigt att barnen blir erbjudna alla former av musik för att skapa en nyfikenhet och ett utforskande av det. Som rektor måste man därför vara stöttande mot sin personal när det kommer till alla ämnen i förskolan. En rektor som är stöttande och entusiastisk lägger en stor vikt vid musiken och de estetiska ämnena som finns i förskolan.

Det som går att läsa i resultatet och är avgörande för verksamheten är att rektorn intresse spelar stor roll för hur hen prioriterar gällande budget, utvecklingsdagar och fortbildningar. Genom att läsa denna studie tror jag att den kan bidra till inspiration för rektorer i deras arbete i förskolan. Studien belyser hur rektorers syn på deras inverkan påverkar hur de granskar arbetet som personalen gör i förskolan. Den belyser även rektorers syn på musik. Som förskollärare kan detta vara en ingång till att våga arbeta mer med musik och se hur en accepterande rektorerna är. Får att få musikens utveckling att gå framåt behöver både förskollärare och rektorer se möjligheterna som musiken kan ge och bidra till. Genom arbetet kan förskollärarna se hur musiken kan uppfattas av olika människor och på så sätt förhoppningsvis få en acceptans till musiken och dess utvecklingar.

9.2. Vidare forskning

Generellt så behövs det mer forskning kring både musik och rektorer i förskolan. En anledning till att det inte finns så mycket forskning kring rektorer tror jag beror på en av tre anledningar. Den första anledningen jag tror att det brister i forskning kring rektorer är att det är de som är cheferna. Det är dem som ska anställa personerna som bedriver forskningen och föra det vidare. Det är därför svårt att fråga makten om dess makt. Den andra anledningen är att jag tror att det är en fråga om tid. Rektorer har mycket på sitt schema och det är mycket som ska vara i balans för att de ska kunna delta i en studie. Detta märktes inte minst här när jag fick bredda min studie och skicka ut till fler rektorer då många ansåg sig inte ha tid och några helt och hållet ignorerade eller missade tillfrågan. Den tredje anledning tror jag är att det inte syns hur stor inverkan som rektorerna har på verksamheten. Det är rektorerna som lägger grunden för verksamheten genom att de prioriterar det som de tycker är viktigt. En inriktning på vidare forskning skulle kunna vara en jämförelsestudie där man jämför rektorernas syn på sin egen inverkan av undervisningen på förskolan och förskollärarnas syn på rektorers inverkan på undervisningen i förskolan. Vidare forskning skulle även kunna vara att forska kring hur förskollärare och barnskötare uppfattar fenomenet musik och se hur de arbetar med de i förskolan. Genom det typen av forskningen skulle man kunna se vad som gör att förskollärare arbetar som de gör samt vad deras syn på fenomenet gör för skillnad i hur de undervisar kring ämnet. Vidare forskning skulle även kunna innefatta hur rektorerna såg på ledarskap. Vad är det som utmärker en bra förskole rektor och varför?

10. Avslutande ord

Slutsatserna i studien är att rektorerna ser på sin inverkan på den musikaliska undervisningen som stora och att deras roll är att vara stöttande och uppmuntrande när det gäller att personalen ska arbeta med musiken i förskolan. De ser på sin inverkan som betydelsefull och stor och varierar sig i hur mycket de vill ha och deras önskan om att ha större inverkan där några vill ha mer och några är nöjda som det är. Alla rektorerna ser på musiken som en stor del av förskolan och anser att den är viktigt att ha med. Deras uppfattning av musiken har gjort dem till de rektorer de är idag. I Björn och Åsas kommun verkar båda ha svårt att se musiken som en musikalisk undervisning och där hade kanske det gynnat dem båda och deras kollegor att ta upp det i deras kommun och med sina medarbetare. Maria och Lena är båda nöjda med den musiken de bedriver på sina förskolor och anser inte att de nödvändigtvis behöver ha mer än vad de har men att musiken är prioriterad hos dem båda.

Som avslutande ord vill jag som forskare tacka de rektorer som ställt upp i studien. Deras förklaringar och uppfattningar av musik har skapat en förståelse för mig som forskare där jag själv blivit mer intresserad av ämnet och sambanden av musiken i förskolan samt hur rektorerna påverkar förskolors undervisning. Jag hoppas att arbetet kommer att kunna gynna forskning framöver i musiken och rektorerers inverkan i förskolan. Genom arbetet hoppas jag även att alla som läser det ser att musiken är en viktig del av vår vardag och betyder mer än bara ljud.

11. Referenslista

Angelo, E. & Saether, M. (2012), *Barnet och musiken. En introduktion i musikpedagogik förskollärare*. Gleerups utbildning AB:

Bengtsson, J. (2015). Kunskap och kropp i skolan. I Bengtsson, Jan & Berndtsson, Inger C. (red.) *Lärande ur ett livsvärldsperspektiv*. Malmö: Gleerups. ss. 121–130.

Bergöö, K. & Jönsson, K. (2012), *Glädjen i att förstå. Språk- och textarbete med barn*. Lund: Studentlitteratur

Björkvold, J-R. (2005) *Den musiska människan. 2.*, [rev. och utvidgade] uppl. Stockholm: Runa

Cohrdes, C., Grolig, L. & Schroeder, S. (2019), "The development of music competencies in preschool children: Effects of a training program and the role of environmental factors", *Psychology of Music*, vol. 47, no. 3, pp. 358–375.

Denscombe, M. (2009). *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna. 2. uppl.* Lund: Studentlitteratur

Ehrlin, A. (2012). *Att lära av och med varandra: en etnografisk studie av musik i förskolan i en flerspråkig miljö*. Diss. Örebro: Örebro universitet.

Ehrlin, A. Utbildningsvetenskap och Matematik, Akademin för utbildning, kultur och kommunikation & Mälardalens högskola (2014). "Swedish preschool leadership: Supportive of music or not?", *British Journal of Music Education*, vol. 32, no. 2, pp. 163.

Ehrlin, A. & Tivenius, O. Mälardalens högskola, Utbildningsvetenskap och Matematik & Akademin för utbildning, kultur och kommunikation (2018). "Music in preschool class: A quantitative study of factors that determine the extent of music in daily work in Swedish preschool classes", *International Journal of Music Education*, vol. 36, no. 1, pp. 17–33.

Eriksson, A., Beach, D., Svensson, A-K, Akademin för bibliotek, information, pedagogik och IT & Högskolan i Borås (2015) "Förskolechefens ansvar och uppdrag ur ett kommunalt förvaltningsperspektiv", *Nordisk Barnehageforskning*, vol. 11, no. 9, pp. 1.

Gustafsson, V. (2014), *Musik som metod för andraspråksinläring- En studie om hur pedagoger inom SFI och svenska som andraspråk kan arbeta språkutvecklande med musik*. Karlstad Universitet.

Hofvander Trulsson, Y. & Houmann, A. (2015), *Musik och lärande i barnets värld*, 1. uppl. edn, Lund: Studentlitteratur AB.

Holmberg, Y. (2014), *Musikskap. Musikstunders didaktik i förskolepraktiker*. Diss., Malmö högskola.

Holmberg, Y. (2012), Musikstunder i förskolepraktik: Samband mellan musikens mening, aktivitet och aktivitetsformer, *Tidsskrift för Nordisk Barnehageforskning*, vol. 5.

Holme, I M. & Solvang, B K. (1997). *Forskningsmetodik – om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Lund: Studentlitteratur AB

Kroksmark, T. (2007), *Fenomenografisk didaktik*, Jönköping University press

Lindström, L. (2012). Aesthetic Learning About, In, With and Through the Arts: A Curriculum Study. *International Journal of Art & Design Education*, vol. 31, nr. 2, s. 166

Lindö, Ri. (2009), *Det tidiga språkbudet*. Lund: Studentlitteratur

Lennéer-Axelsson, B. & Thylefors, I. (2018). *Arbetsgruppens psykologi*, Femte utgåvan edn, Natur & Kultur, Stockholm.

- Marton, F. & Booth, S. (2000), *Om lärande*, Lund: Studentlitteratur.
- Pramling Samuelsson, I. & Asplund Carlsson, M. (2003), *Det lekande lärande barnet: i en utvecklingspedagogisk teori* Stockholm: Liber.
- Svensson, P. & Starrin, B. (1996), *Kvalitativa studier i teori och praktik*, Lund: Studentlitteratur.
- Skolverket. (2018). Läroplan för förskolan Lpfö 18. Stockholm: Skolverket.
<https://www.skolverket.se/undervisning/forskolan/laroplan-for-forskolan/laroplan-lpfo-18-for-forskolan>
- Skolverket. (2019 a). Rektor införs i förskolan. Stockholm: Skolverket
<https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/aktuella-regelanderingar/rektor-infors-i-forskolan> [Hämtad: 2019-09-15]
- Skolverket (2019 b). Krav för att få behörighet att undervisa. Stockholm: Skolverket.
<https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/lararlegitimation-och-forskollararlegitimation/regler-och-krav-for-lararlegitimation/larar--och-forskollararlegitimation-och-krav-for-att-fa-behorighet> [Hämtad: 2019-09-30]
- Uljens, M. (1989) *Fenomenografi - forskning om uppfattningar*. Lund: Studentlitteratur.
- Vetenskapsrådet. (2010). *Forskningsetiska principer inom humanistisksamhällsvetenskaplig forskning*. Vetenskapsrådet.
- Veterlund, M. (2015). *Musikspråka i förskolan; med musik, rytmik och rörelse*. Stockholm: Liber AB
- Wassrin, M. (2013) *Musicking. Kreativ improvisation i förskolan*. Licentiatavhandling Stockholm: Stockholm universitet

12. Bilagor

Under följande rubriker finns de bilagor som nämns i arbete. Dessa bilagor är de som använts under arbetes gång.

12.1. Bilaga 1. Djupintervjuernas semistrukturella Intervjufrågor.

Rektorers inverkan på musikalisk undervisning.

- Vad är musikalisk undervisning enligt dig?
- Hur känner du inför musikalisk undervisning i förskolan?
- På vilket sätt påverkar du den musikaliska undervisningen som sker i förskolan?
- Hur ser du på musikalisk undervisning i förskolan?
- Hur skulle du vilja påverka den musikaliska undervisningen som sker på din förskola?

Rektorers syn på musiken i förskolan.

- Vad anser du är musikens roll i förskolan?
- Ser du någon skillnad på musikens utveckling i förskolan sedan du började vara rektor?
- Inom vilket ämne anser du att musik skulle fungera bra som ett verktyg?
- Kan du ge exempel på hur du uppmuntrar dina medarbetare i deras arbete med musik?

12.2. Bilaga 2. Missivbrev

Hej!

Mitt namn är Sofie Hallgren och jag läser till förskollärare på högskolan i Kristianstad.

Jag håller just nu på med mitt examensarbete där jag skriver om musik och förskolechefers syn och inverkan på detta. Examensarbetet kommer att bestå av intervjuer av förskolechefer/rektorer som sedan sammanställs och diskuteras med teorier. Intervjuerna kommer att ske under höstterminen 2019. Intervjuerna kommer att spelas in med videokamera. Anledningen till att jag mejlar dig är för att jag undrar om du skulle kunna ställa upp på en intervju med mig.

Om du är intresserad av detta kommer jag att mejla dig frågorna innan intervjun så att du har möjlighet att förbereda dig. Tillsammans kommer vi att hitta en tid då du kan och jag kommer då att ta mig till dig för intervjun.

Intervjun vill jag gärna spela in och anteckna för att använda som data. Materialet av intervjun kommer sedan att transkriberas så att både deltagare och förskolor förblir anonyma. När som helst under arbetet kan du välja att hoppa av och allt material du tillfört kommer då även att transkriberas och inte användas i mitt examensarbete.

Om du har några frågor får du gärna mejla mig eller min handledare. Jag hoppas att du har möjlighet att ställa upp och att vi ses snart,

Mvh

Sofie Hallgren: Sofie.hallgren0062@stud.hkr.se

Handledare: Katarina Johansson, katarina.johansson@hkr.se

12.3. Bilaga 3. Samtyckesblankett

Information kring studien.

Studien pågår under höstterminen år 2019 där studenten, Sofie Hallgren, intervjuar rektorer kring deras syn av sin inverkan på den musikaliska undervisningen i förskolan. Studien är en del av examensarbetet som görs på sista terminen i förskolläraryrket på högskolan Kristianstad. Genom att delta i studien kommer jag att ställa upp på att träffas på en intervju som kommer att vara i 30 – 45 min. Intervjun kommer att spelas in med en videokamera som en dokumentation i intervjun. Deltagandet är helt anonymt och inga namn, bilder eller videor kommer att användas. Namnet kommer att bli utbytt mot ett annat namn som jag får reda på när examensarbetet är färdigt.

Deltagandet i studien kan när som helst avbrytas och jag avgör själv om jag skulle vilja sluta medverka. Väljer jag att avbryta min medverkan kommer allt jag sagt i intervjun samt videon som filmades att förstöras och inte användas i arbetet. Vid avbrott mejlar eller ringer jag Sofie Hallgren eller hennes handledare, Katarina Johansson och meddelar mitt avbrott.

Genom att kryssa i rutan och skriva under godkänner jag min medverkan av studien samt att intervjun blir inspelad med en videokamera.

JA. Jag har läst informationen och samtycker till att delta i studien samt att spelas in med videokamera under intervjun.

Rektors underskrift.

Förtydligande av underskrift och datum.

Sofie Hallgren underskrift.

Sofie Hallgren mejl: Sofie.hallgren0062@stud.hkr.se, telefonnummer: 072****258

Katarina Johansson mejl: katarina.johansson@hkr.se, telefonnummer: 044****360